

недостатках современной системы жилищного строительства, проявлении преимуществ и защиты интересов застройщиков, а не покупателей. Акцентировано внимание на том, что часть спекулятивных причин высоких цен на жилье – коррупцию при выделении земельных участков, реализацию застройщиками разных «теневых» схем для искусственного увеличения себестоимости жилья, отсутствие контроля со стороны покупателей за целевым использованием средств, систему заказчиков, -можно устранить.

Ключевые слова: жилье, строительство, жилищные условия, застройщик, заказчик.

Lytvyn A. YU. Reasons of high prices of new dwelling in Ukraine: objective and speculative

We reviewed the main problems of the modern system of construction of new dwelling, their elucidation in the economic literature. The analysis of studies of this topic is realized. Attention was drawn to the imperfections and significant deficiencies of the current system of dwelling construction, the manifestations of the benefits and protection of the developers' interests before the customers' interests. Put emphasis on the fact that some speculative reasons for the high dwelling prices – corruption in land allocation, the implementation of the developers' various "shadow" schemes for artificial increase the cost of dwelling, lack of control on the part of customers for targeted use of funds, system of customers, can be removed.

Keywords: housing, construction, housing, developer, customer.

Рецензент – Пантелеймонович А.О., д.е.н., профессор

УДК 338.484

**ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ**

**ЛОЗОВА О.А., К.Е.Н.,
ЗАПОРІЗЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні туризм у всьому світі є однією з найбільш прибуткових галузей господарювання, яка в сучасних умовах постійно й динамічно розвивається. На його частку припадає 5% світового ВВП, 30% світового експорту послуг і кожне дванадцятье робоче місце в світі [1]. Саме туризм сьогодні вважається одним із перспективних напрямів соціально-економічного розвитку країни, регіонів, міст.

Туристична галузь має велике значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, і відіграє ключову роль у створенні

нових робочих місць, поповненні валютних запасів держави та посиленні її престижу і значення у світі. Але для розвитку туристичної галузі, не зважаючи на те, що Україна має вигідне географічне положення, сприятливий клімат і володіє значними природно-рекреаційними та історико-культурними ресурсами, необхідно залучення інвестицій. Особливо це питання актуальне для розвитку регіонального туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з розвитком туристичної галузі та проблемами залучення інвестицій розглядаються в працях М.П. Мальської, І. Школи, В.Худо, А. Чудновського, В. Гуляєва, О. Бейдика, А.Ю. Єременко, М. Кабушкіна, В. Квартальнова, В. Кифяка, О.В. Гаврилюка, В.И. Бирковича, А. Гайдука, А.А. Даниленко. Але існують ще питання, що стосуються створенню сприятливих умов для інвестування у розвиток туристичної галузі насамперед регіонів. Вони також потребують розробки.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан туристичної галузі Запорізького регіону та запропонувати заходи щодо активізації інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна привабливість країни – один з найбільш важливих показників, що характеризує можливість стабільного економічного розвитку як окремих галузей народного господарства, так і економіки країни в цілому [2].

Інвестиції відіграють центральну роль в економічному розвитку країни та її регіонів, визначають загальне зростання економіки. Показники обсягів залучених інвестицій та можливостей їх освоєння є критеріями оцінки рівня економічного розвитку регіонів, їх конкурентоспроможності, можливості вирішення питань самоврядного розвитку та забезпечення суспільного добробуту [3].

Запорізький регіон відноситься до найбільш привабливих регіонів України завдяки великому промислому потенціалу, наявності природних багатств, власним енергоресурсам, високому науково-технічному потенціалу, розвиненій транспортній інфраструктурі, розвиненій банківській системі та доступності до ринків України, держав США, Європи та Азії і знаходиться на дев'ятому місці по залученню прямих іноземних інвестицій. За 2013 рік в регіон надійшли інвестиції з 50 країн світу. Основні країни-інвестори, на які припадає 94,0 % загального обсягу прямих інвестицій, це: Кіпр – 516,3 млн. дол., Швеція – 198,4 млн. дол., Корея, Республіка – 150,0 млн. дол., Панама – 53,9 млн. дол., Швейцарія – 34,8 млн. дол.,

Естонія – 34,7 млн. дол., Ірландія – 22,6 млн. дол., Словаччина – 21,3 млн. дол., Велика Британія – 15,7 млн. дол., Австрія – 10,1 млн. дол. В економіці області працює 1,9% вкладеного в Україну прямого іноземного капіталу [9].

В сучасних умовах інвестиції виступають важливим джерелом розвитку туристичної галузі Запорізької області.

Туризм сьогодні вважається одним із перспективних напрямів соціально-економічного розвитку Запорізького регіону. У Програмі розвитку рекреаційно-курортного комплексу та туризму в Запорізькій області на 2011 – 2015 роки визначено, що туризм на Запоріжжі є надзвичайно важливим фактором, розвиток якого сприяє економічній стабільності регіону, його інвестиційній привабливості та перспективі розвитку в загальнодержавному вимірі [4]. Основна мета Програми – створення кокументоспроможного туристичного продукту, який має максимально задовольнити потреби вітчизняних та іноземних туристів за умови збереження історико-культурних, природних, рекреаційних та лікувальних ресурсів. На сьогодні розвиток туристично-рекреаційної сфери є другим пріоритетом Стратегії регіонального розвитку Запорізької області до 2015 року, який передбачає розвиток регіону як історико-культурного та туристично-рекреаційного центру Півдня України [4, 7]. В області особливо активно розвиваються історичний, спортивний, зелений, сільський, дитячий, молодіжний, діловий, етнотуризм та інші види внутрішнього та зовнішнього туризму.

Своєрідністю краю є унікальне поєднання природних умов, ландшафтів, різноманітних рекреаційних ресурсів із рядом емоційно потужних пам'яток історії, археології, монументального мистецтва та архітектури. На державному обліку перебуває 8031 історико-культурних пам'яток. До Державного реєстру національного культурного надбання України внесено 18 пам'яток області: 8 пам'яток археології та 3 заповідники [7].

На території області функціонує 515 туристичних та санаторно-оздоровчих закладів, 88 закладів готельного типу, 22 садиби сільського (зеленого) туризму, 38 ліцензованих суб'єкта туристичної діяльності (туроператори) [6].

За даними Головного управління статистики у Запорізькій області динаміка кількості санаторно-курортних та оздоровчих закладів тривалого перебування свідчить про те, що з 2010 по 2013 роки відбувається збільшення кількості санаторіїв та пансіонатів з лікуванням на 18,8 %, баз та інших закладів відпочинку на 13,5% (але

місць в них стало менше на 7,6 %), місць у будинках і пансіонатах відпочинку на 22 %. Кількість дитячих оздоровчих таборів теж збільшилась на 14 %, але місць в них стало менше на 7%. На жаль, кількість санаторіїв-профілакторіїв значно зменшилось (на 33 %) (табл. 1).

Кількість колективних засобів розміщення складає 358 з кількістю місць – 35805, що на 43 заклади та на 117 місць більше в порівнянні з 2012 роком. Кількість розміщених в колективних засобах складає 287 319 осіб, що на 14 840 осіб менше показників 2012 року [6].

У Запорізькій області за 2013 р. спостерігаються позитивні тенденції розвитку внутрішнього туризму (табл. 2). У 2012 р. внутрішніх туристів було 9,6 тис. осіб, а в 2013 р. – зросло на 134% (22,5 тис. осіб). Це свідчить про зміни уподобань українців у зв'язку з кризою на користь більш дешевого виду відпочинку. Зменшився потік і іноземних туристів. Якщо у 2010 р. Запорізьку область відвідало 17,7 тис. осіб, то в 2013 р. — на 95,5% менше (0,8 тис. осіб). Стосовно туристів-громадян України, які виїжджали за кордон, то їх кількість зросла на 24,4 % у 2013 р. порівняно з 2012 р.

Таблиця 1

Санаторно-курортні та оздоровчі заклади [5]

Роки	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку		Дитячі оздоровчі табори	
	Всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.
2010	16	4,8	18	1,3	8	0,9	171	23,7	328	15,5
2011	18	5,3	17	1,5	8	0,7	176	24,9	321	13,9
2012	19	5,4	13	1,5	8	1,2	186	21,5	331	14,4
2013	19	5,4	12	1,2	7	1,1	194	21,9	374	14,4

Але слід зазначити, що в області існує ряд проблем розвитку туризму, комплексному санаторно-курортному оздоровленню населення та перетворенню області на туристично-екскурсійний центр. Одна з них – це повільні темпи зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму області [7].

Посилення формування уявлення про Запорізьку область як про

регіон з багатою унікальною культурою та історичною спадщиною, розвинутим туристичним потенціалом, як надійного і передбачуваного партнера, потребує подальшої активізації ефективної інвестиційної політики та інформаційно-презентаційної діяльності, спрямованої на підвищення міжнародного авторитету області [8].

Таблиця 2

Туристичні потоки [5]

Роки	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України – усього	Із загальної кількості туристів			Кількість екскурсантів
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи	
2010	88821	17656	24938	46227	55067
2011	60055	1541	23882	34632	49726
2012	35428	760	25023	9645	22722
2013	54415	778	31107	22530	27193

Для активізації інвестиційної діяльності та створення умов для притоку інвестицій необхідно: сформувати туристичний образ регіону, як інвестиційно-привабливий; створити сприятливий інвестиційний клімат; забезпечити підтримку інвестиційної діяльності; забезпечити просування інвестиційних проєктів в галузі туризму; спростити дозвільні процедури на виконання інвестиційних проєктів; забезпечити інвесторам рівних прав на одержання державної підтримки в інвестиційній діяльності; сприяти залученню коштів інвесторів до реконструкції, модернізації та розбудови інфраструктури в галузі туризму, що відповідатиме міжнародним стандартам; подолати бюрократизм та прояви корупції.

Висновки. Раціональне використання місцевого історико-культурного та природно-рекреаційного потенціалу Запорізької області дасть змогу сформувати конкурентоспроможну туристично-рекреаційну галузь, що в свою чергу забезпечить зростання надходжень у місцеві бюджети, збільшення кількості робочих місць, зростання доходів населення, покращення здоров'я та рівня життя громадян, залучення іноземних та вітчизняних інвесторів, а також

ефективне використання наявних рекреаційних ресурсів та збереження історично-культурної спадщини. Таким чином туристична галузь позитивно вплине на соціально-економічний розвиток області, дасть змогу створити позитивний імідж Запорізького регіону як туристичного в Україні і в світі.

Для підвищення інвестиційної привабливості регіону необхідно формування ефективної інвестиційної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для активізації інвестиційної діяльності.

Література.

1. UNWTO Tourism Highlights [Електронний ресурс] / – Режим доступу: www.unwto.org

2. Ткаченко А. М. Інвестиційна привабливість України та її регіонів / А. М. Ткаченко, І. О. Казачков // Економічний вісник Донбасу. – 2008. – № 2. – С. 73 – 75.

3. Шевченко О.В. Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання / О.В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1 (10). – С. 175 – 181.

4. Програма розвитку рекреаційно-курортного комплексу та туризму в Запорізькій області на 2011 – 2015 роки, затверджена рішенням другої сесії Запорізької обласної ради від 23 грудня 2010 року № 14 [Електронний ресурс] / Загальне керівництво: П. Д. Матвієнко. – Запорізька обласна рада. Запорізька обласна державна адміністрація. – 11 с. – Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua>

5. Туризм. Туристичні потоки [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Запорізькій області. – Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua>

6. Стан та перспективи розвитку інфраструктури регіонів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fes.kiev.ua/new/wb/media/InfrASTRUKTURA.pdf

7. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року [Електронний ресурс] / Запорізька обласна державна адміністрація. – 120 с. – Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua>

8. Програма “Стратегія залучення інвестицій в економіку Запорізької області на 2009 – 2015 роки” [Електронний ресурс] / Запорізька область – регіон можливостей. – Режим доступу: http://investmentzp.org.ua/?go=info&nomid=762&news_id=631

9. Інвестуємо в Запорізьку область [Електронний ресурс] / Запорізька область – регіон можливостей. – Режим доступу: <http://investmentzp.org.ua/?go=katalog&catid=26&podcatid=56>

Лозова О.А. Туристична галузь – важливий фактор інвестиційної привабливості Запорізького регіону

У статті проведено аналіз сучасного стану туристичної галузі Запорізького регіону. Встановлено, що раціональне використання місцевого історико-культурного та природно-рекреаційного потенціалу Запорізької області дасть змогу сформувати конкурентоспроможну туристично-рекреаційну галузь, яка позитивно вплине на соціально-економічний розвиток області, дасть змогу створити позитивний імідж Запорізького регіону як туристичного в Україні і в світі.

Розглянуто інвестиційну привабливість регіону з точки зору туристичної галузі та запропоновано можливі заходи щодо активізації інвестиційної діяльності.

Ключові слова: туристична галузь, привабливість, інвестиції, економіка, конкурентоспроможність.

Лозовая Е.А. Туристическая отрасль – важный фактор инвестиционной привлекательности Запорожского региона

В статье проведен анализ современного состояния туристической отрасли Запорожского региона. Установлено, что рациональное использование местного историко-культурного и природно-рекреационного потенциала Запорожской области позволит сформировать конкурентоспособную туристско-рекреационную отрасль, которая положительно повлияет на социально-экономическое развитие области, позволит создать положительный имидж Запорожского региона как туристического в Украине и в мире.

Рассмотрена инвестиционная привлекательность региона с точки зрения туристической отрасли и предложены возможные мероприятия по активизации инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: туристическая отрасль, привлекательность, инвестиции, экономика, конкурентоспособность.

Lozova O.A. Tourism industry – important factor of Zaporizhzhia region investment attractiveness

The article analyzes the current state of the tourism industry in Zaporozhye region. It is defined, that rational usage of the local historic-cultural and natural recreational potential of Zaporizhzhia region will allow to form competitive touristic-recreational branch, which will influence on social-economic development of the region, it will allow to create positive image of Zaporizhzhia region as touristic region in Ukraine and in the world.

The investment attractiveness of the region in terms of tourism industry is considered and the possible measures to stimulate investment activity are offered.

Keywords: tourism, attraction, investment, economy, competitiveness.

Рецензент – Гудзь П.В., д.е.н., професор